

Inventariserend Veldonderzoek

Erve Holtkamp te Saasveld

Inventariserend Veldonderzoek

Erve Holtkamp te Saasveld

Opdrachtgever

V.O.F. Erve Holtkamp

Projectnummer

173126

Autorisatie

Gerapporteerd door:	paraaf	datum	status
mevr. drs. C. Helmich			
drs. J.S. Krist			
mevr. drs. H. Kremer			
mevr. drs. M. Nieuwenhuis			

Kenmerk

HKR/ALG/SAZ/173126

Gecontroleerd door:	paraaf	datum	status
J.S. Krist		1/7/4	cl/2/

INHOUD

1	Inleiding, onderzoekskader en onderzoeksdoel	3
1.1	Inleiding en Onderzoekskader	3
1.2	Onderzoeksdoel	3
1.3	Objectgegevens	4
1.4	Historisch onderzoek	4
1.5	Eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek	5
2	Resultaten van het veldwerk	6
2.1	Opzet van het onderzoek	6
3	Resultaten van het onderzoek	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Beschrijving van de bodemprofielen	7
3.3	Grondsporen	11
3.4	Beschrijving van het vondstmateriaal	14
3.5	Catalogus	15
4	Conclusie	17
5	Aanbeveling	17

Bijlagen:

Bijlage 1: puttenkaart

sporenoverzicht

profieltekening

Bijlage 2: overzicht van geologische perioden & lijst met afkortingen

Bijlage 3: waarderingscriteria

1 Inleiding, onderzoekskader en onderzoeksdoel

1.1 Inleiding en Onderzoekskader

Van 1 tot en met 8 oktober 2003 is in opdracht van de gemeente Dinkelland door Synthegra Archeologie bv een Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven verricht op de locatie Erve Holtkamp, Drosteweg 31 te Saasveld. De onderzoekslocatie werd onderzocht in het kader van de geplande bouw van recreatiewoningen op de camping Erve Holtkamp te Saasveld, gemeente Dinkelland (Overijssel, zie bijlage 1). Voor het terrein is een hoge archeologische verwachting van toepassing. De onderzoekslocatie is gesitueerd op de grens van een beekdal en een dekzandrug. Op de dekzandrug heeft zich in de Middeleeuwen een dik esdek ontwikkeld, wat ertoe heeft geleid dat resten van mogelijke prehistorische bewoning zijn afgedekt en daardoor goed geconserveerd kunnen zijn. Deze hoge archeologische verwachting is bevestigd door een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek uitgevoerd door Synthegra Archeologie bv. Hierbij werden 10 aardewerk fragmenten in het opgeboorde sediment aangetroffen die gedateerd kunnen worden in de IJzertijd, verder enkele ijzersintels en deeltjes houtskool.¹ Op grond van de resultaten van het booronderzoek is besloten om voorafgaande aan de bouwactiviteiten door middel van een proefsleuvenonderzoek de archeologische waarde van het plangebied te bepalen.

De geplande nieuwbouw en het daarmee samenhangende grondverzet kan een bedreiging vormen voor de archeologische waarden in het plangebied. Op basis van diverse rijks- en provinciale regelingen, met name het Verdrag van Malta, nota Belvédère en de Leidraad Provinciaal Omgevingsbeleid dient een inventarisatie van de archeologische waarden in het gebied gemaakt te worden. De Provincie Overijssel zal, in de persoon van mevr. drs. S. Wentink, de resultaten van het onderzoek toetsen. Op grond van eerder verricht onderzoek kunnen sporen verwacht worden uit de IJzertijd. Verwachte grondsporen zijn paalgaten, afvalkuilen en hutkommen. Het verwachte vondstmateriaal zal bestaan uit aardewerk, (vuur)steen en mogelijk leem en metalen voorwerpen en ijzerslakken en sintels.

1.2 Onderzoeksdoel

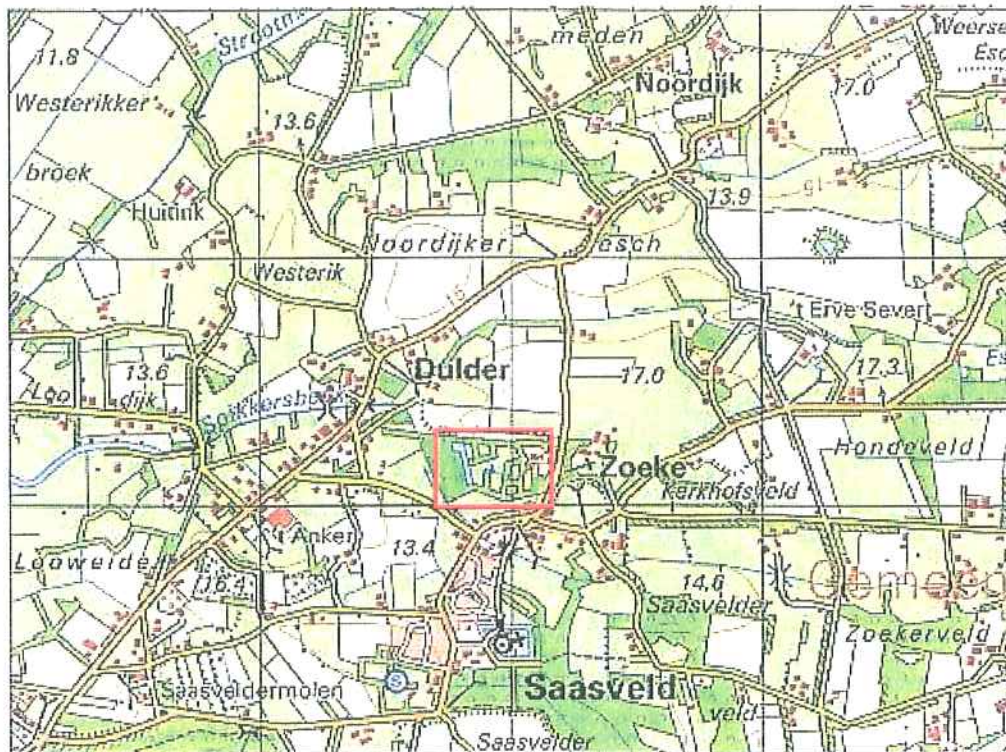
Het primaire onderzoeksdoel is het voorkomen van aantasting en/of het verloren gaan van cultureel erfgoed. Hiertoe heeft de Provincie Overijssel in het Programma van Eisen (PvE), dd 12 september 2003, de onderzoeksvraagstelling geformuleerd waarop door een proefsleuvenonderzoek antwoord kan worden verkregen. De onderzoeksvraag die dient als leidraad voor het uit te voeren onderzoek, luidt:

- Zijn er op het terrein bewoningssporen aanwezig en zo ja, wat is de aard, omvang en datering daarvan?

¹ Bergman *et al*, 2003.

1.3 Objectgegevens

Plaats:	Saasveld
Gemeente:	Dinkelland
Provincie:	Overijssel
Toponiem:	Erve Holtkamp
Projectnummer:	173126
Kaartblad:	28F
Type vindplaats:	Nederzetting
Periode:	Bronstijd/IJzertijd/Middeleeuwen
Centrumcoördinaat:	252.000 / 484.260
Geomorfologie:	grens beekdal en hoger gelegen dekzandrug
Grondgebruik:	kampeeterrein

Afbeelding 1: onderzoekslocatie in rood kader op topografische.

1.4 Historisch onderzoek

Het historisch onderzoek met betrekking tot de onderzoekslocatie is uitgevoerd en gerapporteerd in de Synthegra rapportage met code 173080 (Zelhem 2003). Voor een uitvoerige uiteenzetting van de historie van de onderzoekslocatie wordt verwezen naar dit rapport.

1.5 Eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek

Op de locatie is door Synthegra Archeologie bv in 2003 een inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd. Uit de onderzoeksresultaten is gebleken dat in het bijzonder het noordelijk deel van de onderzoekslocatie beschouwd mag worden als een terrein met een hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein met oude woongrond, met vondsten uit de IJzertijd.² De onderzoekslocatie is gelegen op de grens van hoger gelegen enkeerdgronden en de lager gelegen beekerdgronden. Juist op de hogere enkeerdgronden grenzend aan een beekdal heeft in het verleden vaak bewoning plaats gevonden. Vandaar dat er een zeer hoge kans is bewoningssporen aan te treffen ter plaatse van de onderzoekslocatie.

Beekeerdgronden (pZg23) komen veel voor in de beekdalen van zandgebieden, waar vroeger in het natte seizoen veel wateroverlast voorkwam, en waar de begroeiing bestond uit elzenbroekbossen. Het onderzoeksgebied ligt voor het grootste gedeelte in het oude beekdal van de Lemselerbeek. Het gebied is dan ook wat natter dan de bosgrond eromheen. Hoewel een erg vruchtbaar gebied, is het door de wateroverlast niet zo geschikt voor bewoning. Op de historische atlas van Oost Nederland (1830-1855) is te zien dat het gebied zelfs gedeeltelijk onder water lag. Het beekdal is waarschijnlijk in gebruik geweest als grasland. Beekeerdgronden hebben een donkere toplaag die dunner is dan 50 cm en het verschil in kleur tussen deze toplaag en het onderliggende zand is groot, waardoor een zwart-wit profiel ontstaat. In het lichtgrijze zand onder de donkere toplaag bevinden zich duidelijke roestvlekken. Vanwege de lage ligging in het terrein worden onder het esdek bij een beekerdgrond vrijwel nooit podzolgronden aangetroffen.³

Hoge bruine eerdgronden (bEZ23) ontstaan door plaggenbemesting. Waarschijnlijk is naast het gebruik van heideplaggen als bemesting ook bosstrooisel gebruikt. Het gebruik om de grond te bemesten gaat terug tot ongeveer het eind van de Middeleeuwen (ca. 1400 tot 1700 na Chr.) De heideplaggen en het bosstrooisel werden vermengd met stalmest en als potstalmest op het land gebracht. Het gebied ligt op dekzand en dat is van nature arm aan organische stof. Door het opbrengen van de potstalmest werd de bodemstructuur verbeterd en werd de bodem verrijkt met fosfaten en nitraten. Hierdoor ontstond een vruchtbare bodem waar akkerbouw mogelijk was. Door het jaar in jaar uit opbrengen van plaggenbemesting en bosstrooisel is een dikke humusrijke laag ontstaan. De dikte van de eerdlaag heeft ervoor gezorgd dat de sporen in de ondergrond buiten het bereik van de ploeg en ander landbouwwerktuigen zijn gebleven en daarom wordt aan deze gronden veelal een hoge archeologische verwachting toegekend. Bruine enkeerdgronden hebben een donkere bovengrond die dikker is dan 50 cm, dikten van omstreeks een meter zijn geen uitzondering. Het bovenste gedeelte van de donkere toplaag is grijsbruin gekleurd en naar onderen toe wordt het esdek bruin van kleur. Onder het esdek kan een podzolbodem voorkomen.⁴ Bruine enkeerdgronden hebben een donkere bovengrond die dikker is dan 50 cm, dikten van omstreeks een meter zijn geen uitzondering. Het bovenste gedeelte van de donkere toplaag is grijsbruin gekleurd en naar onderen toe wordt het esdek bruin van kleur. Onder het esdek kan een podzolbodem voorkomen.⁵

Het aantal vondstmeldingen in de omgeving van de onderzoekslocatie bedraagt 27 zoals blijkt uit het geraadpleegde databestand van het archeologische informatie systeem (ARCHIS) van de ROB te Amersfoort. In de omgeving van Saasveld zijn verschillende vondsten gedaan uit de Bronstijd (95, 2745, 2899), IJzertijd (2724, 2921, 3677, 13699, 19399, 22210), Middeleeuwen (2729, 2734) en Moderne Tijd (2749, 2750, 2751).⁶

² Bergman *et al.*, 2003

³ Bakker *et al.*, 1989.

⁴ Bakker *et al.*, 1976.

⁵ Bakker *et al.*, 1976.

⁶ Bergman *et al.*, 2003

2 Resultaten van het veldwerk

2.1 Opzet van het onderzoek

Het veldonderzoek werd uitgevoerd door drs. J.S. Krist (senior archeoloog), mevr. drs. M. Nieuwenhuis (medior archeoloog/veldtechnicus), mevr. drs. H. Kremer (junior archeoloog/veldtechnicus) en mevr. drs. C. Helmich (fysisch geograaf). Het Programma van Eisen (PvE) d.d 10-09-2003, opgesteld door mevr. drs. S. Wentink, schreef het trekken van 3 proefsleuven voor.

De situering van de proefsleuven is gebaseerd op de uitkomsten van het door Synthegra Archeologie bv uitgevoerde booronderzoek.⁷ Eén oost-west georiënteerde proefsleuf ter plaatse van boringen 3 tot 5 over een lengte van circa 75 meter, één oost-west georiënteerde proefsleuf ter plaatse van de boringen 8 tot 10 over een lengte van circa 100 meter en één noord-zuid georiënteerde proefsleuf, haaks op de tweede proefsleuf, bij boring 46 over een lengte van circa 30 meter. In het veld bleek de hierboven beschreven stratigrafie niet haalbaar daar de meest westelijk geplande sleuf een tennisbaan zou doorkruisen. Het was de bedoeling dat het kampeerterrein nog een seizoen operationeel zou blijven. Bovendien kende het terrein veel leidingen en houtwallen. Daarnaast vonden er gelijktijdig met het archeologisch onderzoek bodemsaneringwerkzaamheden op het terrein ten zuiden van de tennisbaan plaats, waardoor het niet mogelijk de westelijke sleuf te verlengen. Tevens was voor de afvoer van de gesaneerde grond afvoerroute noodzakelijk. De hierboven beschreven omstandigheden lieten het niet toe het te ontgraven areaal te vergroten. Overleg in het veld tussen drs. J. Krist en mevr. drs. S. Wentink leidde tot een aantal aanpassingen. In totaal werden 6 proefsleuven getrokken in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie, waar tijdens het door Synthegra Archeologie b.v. uitgevoerde booronderzoek archeologische indicatoren aangetroffen werden (zie bijlage).

De lengte van de proefsleuven bedroeg:

- proefsleuf 1: 20 m x 4 m.
- proefsleuf 2: 47 m x 4 m
- proefsleuf 3: 20 m x 4 m
- proefsleuf 4: 23 m x 4 m
- proefsleuf 5: 19 m x 4 m
- proefsleuf 6: 11 m x 4 m

In totaal werd 560 m² proefsleuf aangelegd, dit is circa 1/3 minder dan de 850 m² proefsleuf die het PvE voorschrijft. De hierboven beschreven omstandigheden lieten het echter niet toe een groter oppervlak op te graven. De bovengrond is machinaal verwijderd in dunne lagen tot op het niveau waarop eventuele archeologische sporen te verwachten zijn. Tijdens het weggraven van de bovengrond zijn de vondsten in eenheden van 5 x 4 m handmatig verzameld. Tevens is bij de machinale verwijdering van de grond gebruik gemaakt van een metaaldetector om metalen voorwerpen te traceren en is de stort met de metaaldetector onderzocht op het voorkomen van metalen objecten.

Nadat de bovengrond verwijderd was, is het vlak onderzocht met de metaaldetector en vervolgens handmatig opgeschaafd om een beter beeld te krijgen van de eventueel aanwezige sporen. Het vlak is gedocumenteerd en volgens de eisen vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 2, oktober 2001). Het noordprofiel van proefsleuf 1, 2 en 5, en het westprofiel van proefsleuf 6 zijn gedocumenteerd en beschreven volgend de richtlijnen opgesteld door de Werkgroep Geo-archeologie.⁸

⁷ Bergman *et al.*, 2003.

⁸ Werkgroep Geo-archeologie, 2000.

3 Resultaten van het onderzoek

3.1 Inleiding

De resultaten van het onderzoek zullen in de onderstaande deelparagrafen worden gepresenteerd waarbij achtereenvolgens de profielopbouw, de grondsporen en de diverse materiaalcategorieën aan bod zullen komen.

3.2 Beschrijving van de bodemprofielen

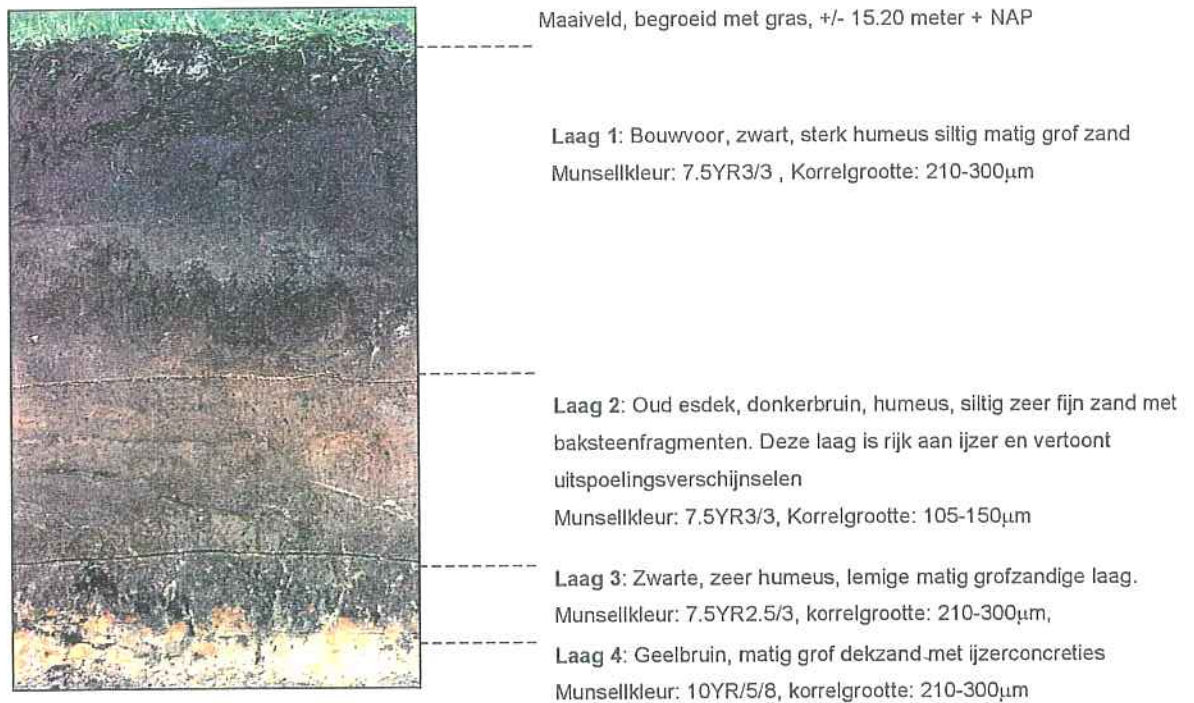
Zoals ook in het vooronderzoek is beschreven ligt de onderzoekslocatie precies op de grens tussen een beekeerdgrond en een enkeerdgrond. De bodem in werkput 5 en 6 behoort gezien de relatief hoge ligging, de lage grondwaterstand en een esdek dikker dan 50 cm tot de enkeerdgronden. Tevens zijn er aanwijzingen dat er geringe mate van podzolering heeft plaats gevonden onder de organische toplaag, hetgeen vaker voorkomt bij enkeerdgronden dan bij beekeerdgronden. De bodem bij werkput 1 en 2 heeft een esdek dat dikker is dan 50 cm, waardoor de bodem hier ook onder de enkeerdgronden zou vallen, maar de bodem vertoont hier ook duidelijk kenmerken van een beekeerdgrond, zoals een humeuze laag ontstaan onder natte omstandigheden en zeer duidelijke roestvlekken die kenmerkend zijn voor een beekeerdgrond.

- *Beschrijving van de bodemprofielen in werkput 1 en werkput 2*

De noordprofielen van werkput 1 en werkput 2 liggen in het verlengde van elkaar en hebben een vergelijkbare opbouw, zie afbeelding 2. Onder de bouwvoor (laag 1) ligt een esdek. Een esdek ontstaat door het eeuwen lang bemesten van het gebied met potstalmest. Het vee stond in de winter op stal. Op de stalbodem werden heideplaggen en bosstrooisel gelegd om de mest op te vangen. De plaggen en bosstrooisellaag, verrijkt met potstalmest, werden in het voorjaar over het akkerland gestrooid. Door deze eeuwenlange bemesting kon er een donkere humeuze laag ontstaan die zeer geschikt is voor landbouwdoeleinden. Een esdek heeft daarnaast, door de fijne structuur, goede hydrologische kenmerken. De dikte van het esdek is ongeveer 80-90 cm. Volgens de nieuwste theorieën zijn esdekken in Overijssel en Gelderland vaak niet ouder dan 400-500 jaar.⁹ In het esdek zijn baksteenfragmenten aangetroffen. Laag 2 is lichter van kleur dan laag 1 omdat het gehalte aan organische stof lager is dan in laag 1. Een deel van de organische stof is met het regenwater uitgespoeld. Het regenwater stagneert op de lemige zwarte laag (laag 4), hierdoor kan het ijzer dat in oplossing in het regenwater zit zich als ijzerhuidjes afzetten om de zandkorrels. Dit veroorzaakt de roodachtige kleur van de laag.

⁹ Mondelinge mededeling van dhr T. Spek, ROB Amersfoort, promovendus op het gebied van zandgronden.

Project : Inventariserend Veldonderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Afbeelding 2: foto van het gemiddelde profiel aangetroffen in put 1 en 2.

Onder het esdek bevindt zich een zwarte lemige humeuze laag. Door de natte omstandigheden die op de locatie heersen door de nabijheid van de beek heeft deze oude vegetatielaag zich kunnen vormen op de geelbruine, grofzandige dekzandlaag. Het dekzand behoort tot de Formatie van Twente. De Twente Formatie bestaat overwegend uit geel of lichtgrijs, kalkloos zand, dat hoofdzakelijk is afgezet in de koude perioden van het Weichselien en dat een groot deel van Nederland thans nog aan het oppervlak voorkomt.

• **Beschrijving van het bodemprofiel van werkput 5**

De bodemopbouw in werkput 5 is vergelijkbaar met de bodemopbouw van de putten 1 en 2. Bij de bodemprofielen ontbreekt hier echter de onder natte omstandigheden ontstane lemige zwarte humeuze laag (laag 3 in afbeelding 2). Ook hier ligt een 80 cm dik esdek op een matig grove zandlaag. Deze laag is ongeveer 40 cm dik. Mollensporen doorsnijden deze laag zoals te zien is in afbeelding 3.

Project : Inventariserend Veldonderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Maaiveld: +/- 16 meter boven NAP

Laag 1: Bouwvoor, zwart, sterk humeus siltig matig grof zand, Munsellkleur: 7.5YR3/3, Korrelgrootte: 210-300µm

Laag 2: Oud esdek, donkerbruin, humeus, siltig zeer fijn zand met baksteenfragmenten. Munsellkleur: 7.5YR3/3, Korrelgrootte: 105-150µm, ploegsporen

Laag 3: Grijs, matig grof zand. Munsellkleur: 7.5YR5/3, korrelgrootte: 210-300µm

Laag 4: Geelbruin, matig grof dekzand met ijzerconcreties Munsellkleur: 10YR/5/8, korrelgrootte: 210-300µm

Afbeelding 3: foto van een deel van put 5, de mollensporen zijn aangegeven met een rode pijl.

De mollengangen zijn opgevuld met donker humeus zand en hebben de vorm van een sok. De grijze laag (laag 3) behoort tot de formatie van Twente. De grijze kleur is ontstaan door uitloging. Onder uitloging wordt het proces van uitspoeling verstaan. Het restmateriaal is arm aan organische en anorganische stof en heeft daardoor een grijze of witgrijze kleur.

• **Beschrijving van het bodemprofiel in werkput 6**

Werkput 6 vertoont een zeer opvallend patroon van grondsporen (zie 1:20 dwarsdoorsneden, spoor 23 t/m 25). Deze zogenaamde esgreppels zijn alleen in deze put aangetroffen. De greppels bevinden zich onder het esdek en zijn ingebed in een grijze matig grove zandlaag en in het moedermateriaal. De greppels zijn opgevuld met donker humeus zand. Greppels, zoals aangetroffen in werkput 6 komen veelvuldig voor in Overijssel en in de Achterhoek, met name aan de randen van de essen. Dhr drs. T. Spek van de R.O.B. te Amersfoort, promovendus op het gebied van essen in Europa, geeft een 2-ledige verklaring voor het verschijnsel esgreppels:

- Herontginning van de es, wanneer de bovenlaag is uitgeput, moet er verse grond van onderen aangeboord worden om de es te verbeteren;
- De lemige ondergrond is gebruikt om de structuur van de es te verbeteren.

Voor beide verklaringen geldt dat de esgreppels dus later ontgonnen zijn dan de essen zelf. Het is niet duidelijk hoe de lichte laag (laag 3) zich tussen de greppels en het zanddek heeft kunnen vormen.

Maaiveld: +/- 16.20 meter boven NAP

Laag 1: Bouwvoor en esdek, zwart, sterk humeus siltig matig grof zand, Munsellkleur: 7.5YR3/3, Korrelgrootte: 210-300µm

Laag 2: Oud esdek, donkerbruin, humeus, siltig zeer fijn zand met baksteenfragmenten. Munsellkleur:

Laag 3: Sterk bruine, ijzerhoudende matig grove zandlaag, Munsellkl: 7,5 YR5/6, kor. gr.: 210-300µm

Laag 4: Zeer d. bruine matig grove zeer humeuze zandlaag. Korrelgr: 210-300µm

Laag 5: Grijs, matig grof zand uit de IJzertijd. Munsellkleur: 7.5YR5/3, korrelgrootte: 210-300µm

Laag 7: Geelbruin, matig grof dekzand met ijzerconcreties Munsellkleur: 10YR/5/8,

Afbeelding 4: foto van een deel van put 6, de esgreppel is aangegeven met een rode pijl.

3.3 Grondsporen

De aangetroffen grondsporen in de proefsleuven tekenen zich af als grijze verkleuringen in de geel gekleurde ondergrond waarin de invloed van mollen (bioturbatie) aanwezig is (bijlage 2). Veelal vormen kleur en textuur van de grondsporen, naast het eventuele vondstmateriaal, een indicatie voor hun ouderdom.

- ***proefsleuf 1***

In proefsleuf 1 werden behoudens enkele recente ingravingen geen grondsporen aangetroffen. De ondergrond bestaat uit geel fijn zand en kent naast bioturbatie veel ijzerconcreties en inspoelingsverschijnselen. Dit duidt op vochtige omstandigheden, de proefsleuf ligt op de overgang van een es naar een beekdal en was in prehistorische tijd waarschijnlijk te nat voor bewoning. Uit deze proefsleuf is één fragment granietgruis gemagerd aardewerk afkomstig, waarvan de datering binnen de IJzertijd valt en één fragment graniet. Het betreft hier vondsten afkomstig uit het esdek (vondstnummer 1, segment 1).

- ***proefsleuf 2***

Proefsleuf 2 ligt in het verlengde van proefsleuf 1, beide proefsleuven worden van elkaar gescheiden door een twee meter brede dam waarin zich elektriciteitskabels bevinden. In de eerste 34 m van proefsleuf 2 bevinden zich geen grondsporen. Er doen zich een redelijk aantal aanlegvondsten voor (vondstnummer 3 t/m 5). Het betreft één afslag van vuursteen, één fragment graniet, twee fragmenten zandsteen en vijf fragmenten granietgruis gemagerd aardewerk waarvan de datering in de IJzertijd ligt. In het oostelijk deel van proefsleuf 2 bevinden zich enkele grondsporen. Het betreft mogelijke kuilen (grondspoor 2, 5 en 6), deze sporen zijn grijs tot donkergrijs van kleur en één zwarte vlek (grondspoor 4) omgeven door een grijze cirkel (grondspoor 3). Uit de grondsporen 3 en 4 kwamen vondsten te voorschijn. De vondsten uit grondspoor 4 (vondstnummer 6 en 18) zijn elf met granietgruis gemagerde aardewerk wandfragmenten die allemaal in de IJzertijd gedateerd kunnen worden, elf fragmenten zwart gebakken aardewerk, waarvan 2 randfragmenten, die in de Midden IJzertijd gedateerd kunnen worden, één fragment kwarts en eveneens één fragment zandsteen. Uit grondspoor 3 zijn vier fragmenten granietgruis gemagerd aardewerk geborgen die in de IJzertijd gedateerd kunnen worden en één fragment kwarts (vondstnummer 19). Spoor 4 kent een maximale diepte van circa 20 cm en spoor 3 kent een maximale diepte van circa 55 cm. In deze sporen zijn spoellagen zichtbaar. Het betreft hier een grote kuil waarin spoellagen zichtbaar zijn en is geïnterpreteerd als een mogelijk drinkplaats voor vee aan de periferie van de nederzetting. De kuil is aangetroffen in de overgangszone van een es naar een beekdal een zone die in prehistorische tijd te nat was voor bewoning maar wel geschikt als weidegrond waar men het vee liet grazen. De aangetroffen vondsten zijn mogelijk afgeschoven van een hoger gelegen gebied.

Afbeelding 5: werkput 2 spoor 3 en 4.

- **proefsleuf 3**

Het leesbaar vlak van proefsleuf 3 bevindt zich onder een goed ontwikkeld esdek. De ondergrond bestaat uit fijn zand met iets ijzer en veel bioturbatie. Er tekenen zich licht grijze grondsporen af. Spoor 2 en spoor 7 zijn te duiden als noord-zuid georiënteerde greppels, spoor 3 en 8 als kuilen, spoor 4, 5, 6 en 10 als vlekken en spoor 10 als een recent paalgat. Tijdens de aanleg van het vlak kwamen betrekkelijk veel vondsten tevoorschijn uit de laag boven de mollenlaag. Het betreft enige stukjes houtskool, zes fragmenten kwartsitisch zandsteen, 1 fragment onbewerkt vuursteen, 1 fragment tefriet, 2 fragmenten baksteen, 40 fragmenten met granietgruis gemagerd aardewerk te dateren in de IJzertijd, en één zeer klein fragment middeleeuws aardewerk dat niet nader te specificeren is. Geen van de vondsten zijn aan sporen te relateren.

- **proefsleuf 4**

Proefsleuf 4 laat hetzelfde beeld zien als proefsleuf 3, echter aan zowel de oost- als westzijde komen recente ingravingen voor met huisvuil. Naast de recente ingravingen zijn licht grijze grondsporen aangetroffen. Opmerkelijk is spoor 4, een noord-zuid lopende greppel waarvan de vulling bestaat uit lichtgrijs fijn zand, net als spoor 2 en spoor 7 uit werkput 3. Verder komen er enkele lichtgrijze kuilen (spoor 3, 5, 6, 8 en 9) en één lichtgrijze vlek voor (spoor 7). De aanlegvondsten bestaan uit 27 fragmenten IJzertijdaardewerk, waarvan één fragment secundair verbrand is, acht fragmenten kwartsitisch zandsteen en één deeltje houtskool. Er zijn geen vondsten gedaan die aan een spoor toegewezen kunnen worden. Proefsleuf 3 en 4 vormen mogelijk het akkerareaal van de es waarbij de greppels de akkerindeling aangeven.

• **proefsleuf 5**

De ondergrond in proefsleuf 5 bestaat uit geel fijn zand met veel bioturbatie, waarin zich enkele sporen, gevuld met grijs fijn zand aftekenen. De sporen worden geduid als vlekken, spoor 4 en 5, en een enkel paalgat, spoor 2 en 3. Het aangetroffen vondstmateriaal is afkomstig uit de grijze laag boven de mollenlaag en bestaat uit recent ijzer, één fragment onbewerkt vuursteen, één ijzersintel, één fragment graniet, zes fragmenten huttenleem, 68 fragmenten aardewerk te dateren in de IJzertijd waarvan één bewerkt met streepjes en één randfragment, één fragment Pingsdorf aardewerk en één fragment geïmporteerd Romeins aardewerk. Er zijn geen vondsten gedaan die aan sporen gerelateerd kunnen worden. De paalgaten liggen niet in een zodanige configuratie dat ze deel uit hebben gemaakt van een mogelijke woonstructuur.

• **proefsleuf 6**

De ondergrond in proefsleuf 6 bestaat eveneens uit geel fijn zand, waarin zich een oost-west georiënteerde greppel en een amorf vlek aftekenen (spoor 9 en 14) beide gevuld met lichtgrijs fijn zand. De beide lichtgrijze structuren worden doorsneden door donkerbruine/roodbruine greppels, geduid als esgreppels. De oriëntering van de esgreppels is oost-west. Tijdens de aanleg van het vlak deden zich geen vondsten voor. Er werd één vondst geborgen, vondstnummer 17, gerelateerd aan spoor 9. Het betreft één aardewerk fragment, te weten een granietgruis gemagerde bodemscherf te dateren in de IJzertijd. Op grond van deze vondst kan de lichtgrijze greppel in de IJzertijd gedateerd worden.

Afbeelding 6: proefsleuf 6, zowel de donkerbruine/roodbruine esgreppels als de lichtgrijze IJzertijdgreppel zijn waarneembaar.

3.4 Beschrijving van het vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek zijn 30 vondstnummers uitgeschreven. In de volgende paragrafen zullen de verschillende vondstcategorieën besproken worden.

3.4.1 Vuursteen

De vuurstenen artefacten bestaan uit één afslag en twee stuks onbewerkt vuursteen. Het ontbreken van artefacten die op typologische gronden toe te wijzen zijn aan een bepaalde archeologische periode laten slechts een grove datering toe. Het aangetroffen artefact is te interpreteren als afvalproduct dat ontstaan is bij de bewerking van vuursteen. Aangezien vuursteen lange tijd als basismateriaal werd gebruikt voor de vervaardiging van werktuigen kan het artefact daarom afkomstig zijn uit de periode Paleolithicum tot en met de Bronstijd ca. 10.000 – 800 v. Chr.).

3.4.2 Natuursteen

Er zijn in totaal 16 stuks natuursteen gevonden, onder te verdelen in zandsteen, graniet, kwartsitisch zandsteen, kwarts en één fragmentje tefriet.

3.4.3 Aardewerk

Binnen het aardewerkcomplex valt een diversiteit waar te nemen, de diversiteit van het aardewerkcomplex is te wijten aan het feit dat de fragmenten aardewerk voor het merendeel afkomstig zijn uit het esdek. Het grootste deel van de vondsten bestaat uit gladwandig, met granietgruis gemagerd aardewerk en is globaal te dateren in de IJzertijd. Daarnaast komt één scherf voor die in de Romeinse Tijd te dateren valt, het betreft een zwart op rood hals/buik fragmentje. Tevens werden er twee middeleeuwse scherven aangetroffen, één kogelpot scherf, te fragmentarisch echter om nader te specificeren, en één fragment Pingsdorfaardewerk, (900-1200). In de 30 vondstnummers zijn 122 fragmenten aardewerk geteld. Het zijn hoofdzakelijk wandfragmenten. Er zijn 4 randfragmenten gevonden. Opmerkelijk is het fragment aardewerk waarop een decoratie is aangebracht (zie afbeelding 6). De decoratie is op de foto moeilijk te onderscheiden, maar bestaat uit een aantal verticale streepjes aan de bovenzijde.

Afbeelding 7: scherf uit vondstnummer 14 met decoratie.

Project : Inventariserend Veldonderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
 Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

3.4.4 Houtskool

Tijdens het verwijderen van de bovengrond zijn enkele fragmenten houtskool gevonden. Organische resten als bot, hout en zaden zijn, indien ze niet onder het grondwater niveau zijn aangetroffen, slechts in verbrande vorm bewaard gebleven op vindplaatsen gelegen binnen de zandgronden.

De herkomst van de houtskoolfragmenten is onduidelijk, enerzijds kunnen ze afkomstig zijn van haardplaatsen, anderzijds bestaat de mogelijkheid dat ze zijn ontstaan bij lokale bosbranden of stoppelbranden.

3.4.5 Metaal

Het aangetroffen metaal is van recente datum. Het betreft een ijzeren ring, een totaal verroeste spijker en een ondefinieerbaar brok ijzer.

3.5 Catalogus

vondst-nummer	proef-sleuf	profiel	segment	spoor	categorie	N	omschrijving	datering
1	1		1		AW		granietgruis gem.	IJZ
					NS			
3	2		3		VST		afslag	
4	2		5		NS		Kwartsitisch zandst, kooksteen?	
					AW	2	granietgruis gem.	IJZ
5	2		6		NS		zandsteen	
					NS		graniet	
					AW	3	granietgruis gem.	IJZ
6	2				NS		kwarts	
					NS		zandsteen	
					AW	10	granietgruis gem.	IJZ
7	2		10		NS		zandsteen	
					NS		graniet	
8	3		1		NS	4	kwartsitisch zandst	
					NS	1	onbewerkt vuursteen	
					HK	3	deeltjes	
					AW	28	granietgruis gem.	IJZ
9	3		2		HK	1	deeltje	
					BST	2		
					NS	1	tefriet	
					AW	11	waarvan 1 rnd	IJZ
					AW	1	Kogelpot fragment	ME
10	3		4		NS	2	zandsteen	
					AW	9	waarvan 1 sec. verbr.	IJZ
11	4		1		AW	3	granietgruis gem.	IJZ
12	4		2		NS	8	kwartsitisch zandst	
					AW	23	waarvan 1 sec. verbr.	IJZ
					HK	1	deeltje	
13					AW	1	granietgruis gem.	IJZ
14	5		1		FE			recent
					NS	1	onbewerkt vuursteen	
					AW	23	waarvan 1 versierd	IJZ

Project : Inventariserend Veldonderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

15	5		2		FE			recent
					AW	8	granietgruis gem.	IJZ
16	5		4		FE			recent
					NS	1	graniet	
					AW	36		IJZ
					AW	1	randfr	IJZ
					AW	1	zw op rd overgang hals/buik	ROM
					AW	1	Pingsdorf	900-1200
17	6			9	AW	1	bodem granietgruis gem.	IJZ
18	2			4	AW	11	waarvan 2 rnd	MIDDEN IJZ
					AW	1		IJZ
19	2			3	AW	4		IJZ
					NS	1	kwarts	
20	2							
21	2	noord	11		AW	2	granietgruis gem.	IJZ
22	2	noord	11		AW	1		IJZ
23	2	noord			AW	1		IJZ
24	2	noord			AW	1		recent
25	2	noord			AW	3		IJZ
26	6	west			AW	1		IJZ
27	6	west			AW	1		IJZ
28	5	noord			AW	1		IJZ
29	5	noord			AW	1		IJZ
30	5	noord		5	AW	1	wandfragment	IJZ

4 Conclusie

De onderzoeksvraag zoals geformuleerd in het PvE kon deels beantwoord worden.

- Zijn er op het terrein bewoningssporen aanwezig en zo ja, wat is de aard, omvang en datering daarvan?

Op het terrein zijn enkele archeologische waarden in de vorm van grondsporen aangetroffen die gerelateerd kunnen worden aan prehistorische bewoningsactiviteiten. In werkput 2 betreft het spoornummers 2, 5 en 6 als zijnde mogelijke kuilen en spoornummer 3 en 4, die samen een mogelijke drenkplaats voor het vee vormen, gelegen aan de periferie van de nederzetting. In werkput 3 zijn noord-zuid georiënteerde greppels (spoornummers 2 en 7) en kuilen aangetroffen (spoornummers 3 en 8). Werkput 4 leverde ook noord-zuid georiënteerde greppels (spoornummer 4) en kuilen (spoornummers 3, 5, 6, 8 en 9) op. In werkput 5 geven de twee paalgaten geen duidelijk beeld over de eventueel aanwezige woonstructuur. En in werkput 6 komt naast een oost-west georiënteerde IJzertijdgreppel (gedateerd aan de hand van vondstnummer 17) een systeem van donkerbruine/roodbruine oost-west georiënteerde esgreppels voor. Het vondstcomplex, opgebouwd uit fragmenten aardewerk, vormt samen met de grondsporen een aanwijzing voor prehistorische activiteiten binnen de onderzoekslocatie. In werkput 3 en 4 is mogelijk sprake van een akkerareaal, waarbij de greppels de akkerindeling aangeven. Het perifere karakter van de vindplaats doet vermoeden dat de eigenlijke nederzetting ten noorden van de onderzoekslocatie, op de hoogste delen van de es moet worden gezocht.

Bij een proefsleuvenonderzoek gaat het om een waardering van de vindplaats op basis van de criteria beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. Het onderzoek heeft aangetoond dat voor de fysieke kwaliteit een score van 2 geldt en voor de inhoudelijke kwaliteit eveneens een score van 2. Voor de beleving scoort de site een 1 (zie bijlage 4).

5 Aanbeveling

Gezien het perifere karakter van de aangetroffen grondsporen lijkt er geen overwegend bezwaar tegen het voorgenomen grondverzet ten behoeve van de bouwactiviteiten. Mogelijkerwijs dient op een klein deel van het gebied een vervolgonderzoek te worden uitgevoerd. Echter een definitieve besluitvorming ten aanzien van de voorgenomen bouwplannen zal genomen worden door het bevoegd gezag.

Project : Inventariserend Veldonderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling., 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland*, Wageningen

Bakker, H., de en A.W. Edelman-Vlam., 1976: *De Nederlandse bodem in kleur*, Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 1997: *landschappelijk Nederland*. Fysische geografie van Nederland, Assen.

Bergman, W.A., A.A.G. Emaus en C. Helmich., 2003: *Aanvullende Archeologische Inventarisatie Erve Holtkamp te Saasveld*, Zelhem.

Bodemkaart van Nederland 1 : 50.000 *blad 28 Oost 29 Almelo-Denekamp*.

Grote Historische Atlas van Nederland., Schaal 1:50. 000 3 Oost-Nederland 1830-1855, Groningen.

Harbers, P., en Rosing, H., 1993: *Bodemkaart van Nederland*, schaal 1:50.000, Wageningen.

Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek., 2002: *Archeologiebalans*, Amersfoort.

Wergroep Geo-archeologie., 2000: *Randvoorwaarden voor een beschrijvingssysteem voor aardwetenschappelijke informatie ten behoeve van archeologisch onderzoek*, Utrecht.

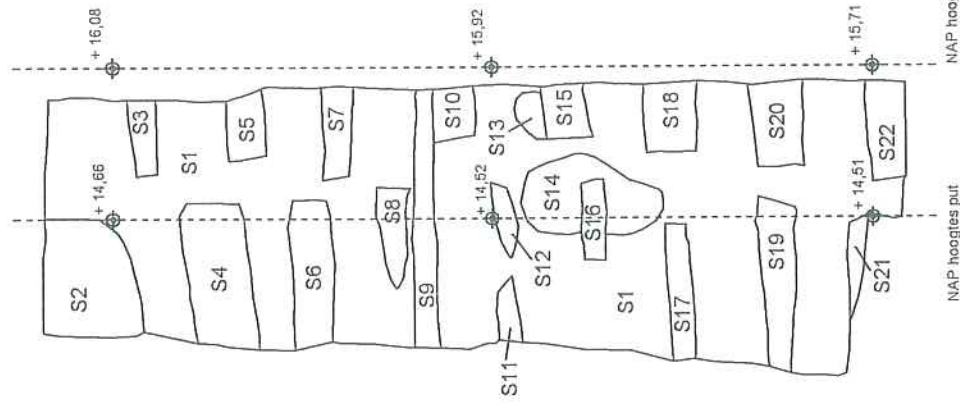
Project : Inventariserend VeldOnderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Bijlagen:

Project : Inventariserend VeldOnderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Bijlage 1: puttenkaart
sporenoverzicht
profieltekening

werkput 6 vlak 1

Legenda

- S1 vlak
- S2, S13, S14 vlek
- S3, S4, S5, S6, S7, S8, S10, S11, S12, S15 vlek (esgreppel)
- S9 vlek (greppel)

Projectnummer
173126

Opdrachtgever
V.O.F. Erve Holkamp

Onderzoeklocatie
Camping terrein
Saasveld

Synthesym
Archeologie
Rijkswaterstaat
KONINKRIJK DER NEDERLANDEN
tel. 0314-381144
fax. 0314-382006

Onderwerp:
vlaktekening

schaal: 1 : 100

getekend: FH

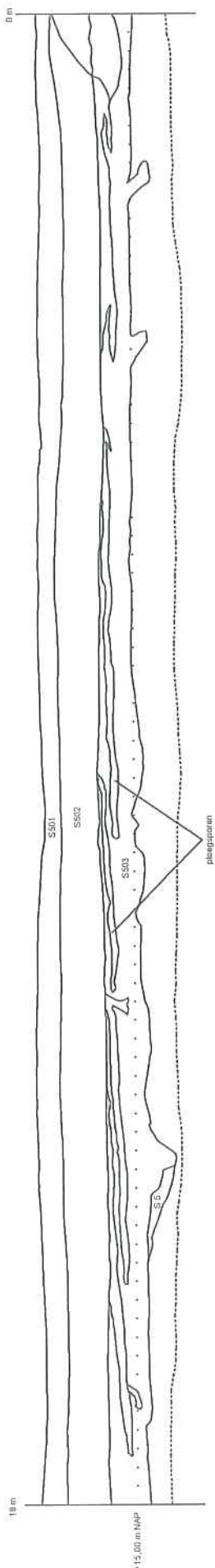
controle: EK

datum: 23-06-2004

formaat: A4

tekening nr. FH173126_wps_v1

werkput 5 noordprofiel

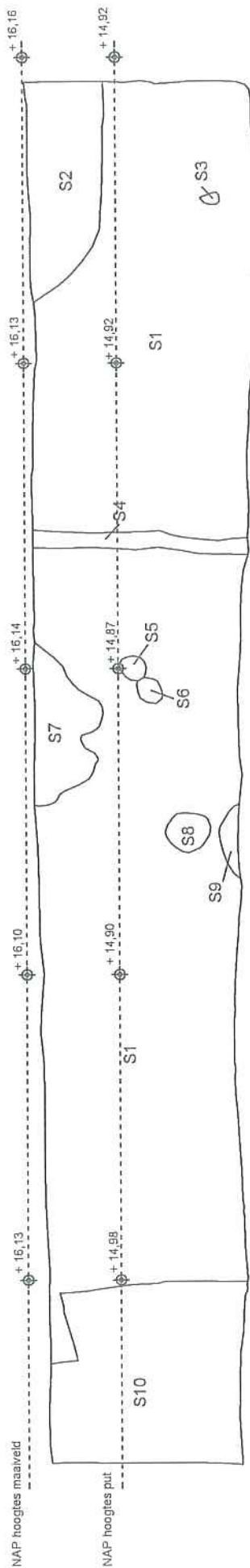

Legenda

- S501 bouwvoor
- S502 esdek, bruin, matig fijn humeus zand met baksteenresten
- S503 grijs, matig grof zand

Projectnummer 173126	Opdrachtgever V.O.F. Erve Holikamp			Syntheam Archeologie Postbus 100 6807 ZG, HOOGEVEL tel. 0314-381144 fax 0314-382006	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld					
onderwerp: profieltekening				schaal: 1 : 75	
getekend: FH	controle: EK	datum: 23-06-2004		formaat: A4	tekening nr: FH173126_wps_noord

werkput 4 vlak 1

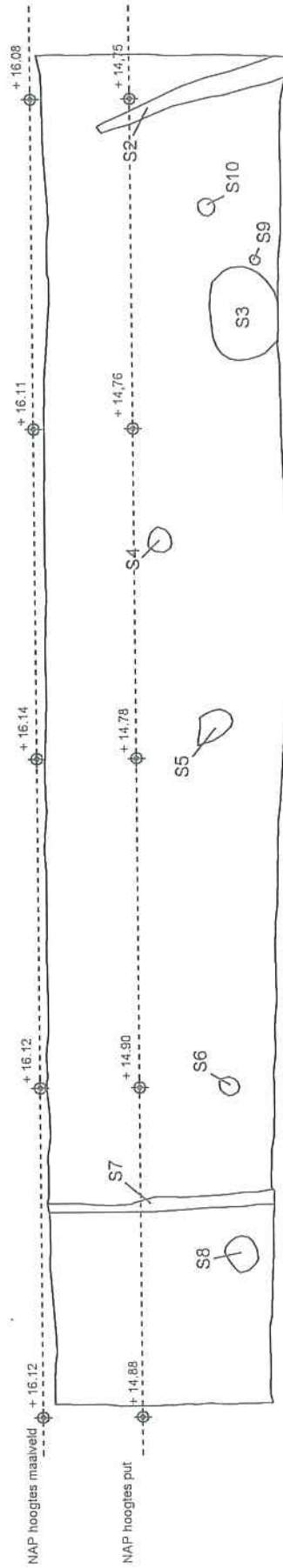

Legenda

- S1 vlak
- S2, S10 recent
- S3, S5, S6, S8, S9 kuil
- S4 greppel
- S7 vlek

Projectnummer 173126	Opdrachtgever V.O.F. Elve Holkamp	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld	Synthegra Archeologie Postbus 4 1400 CA HOOGEVEEN Tel. 0314-381144 Fax 0314-382066	
onderwerp: vlaktoekening	onderwerp: vlaktoekening	onderwerp: vlaktoekening
getekend: FH	controle: EK	datum: 23-06-2004
		formaat: A4
		tekening nr: FH73126_wpl_v1

werkput 3 vlak 1

Legenda

- S1 vlak
- S2, S7 greppel
- S3, S8 kuil
- S4, S5, S6, S10 vlek
- S9 recent

Projectnummer
173126

Opdrachtgever
V.O.F. Eive Holtkamp

Onderzoeklocatie
Camping tererin
Saasveld

Synthesa
Archeologische
aanpak
5097 ZG HOOGKEPPEL
tel. 0314-381144
fax 0314-382096

onderwerp:
vlaktekening

schaal: 1 : 100

getekend: FH

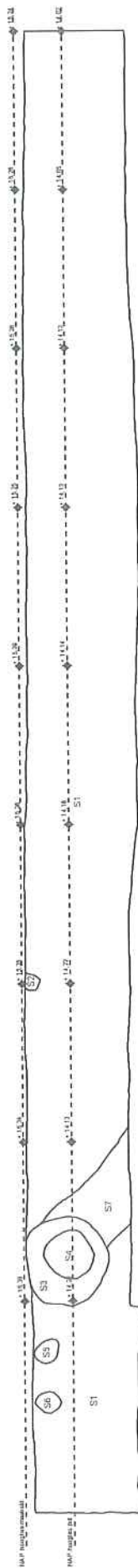
controle: EK

datum: 23-06-2004

formaat: A4

tekening nr: PH173126_wpl_vit

werkput 2 vlak 1

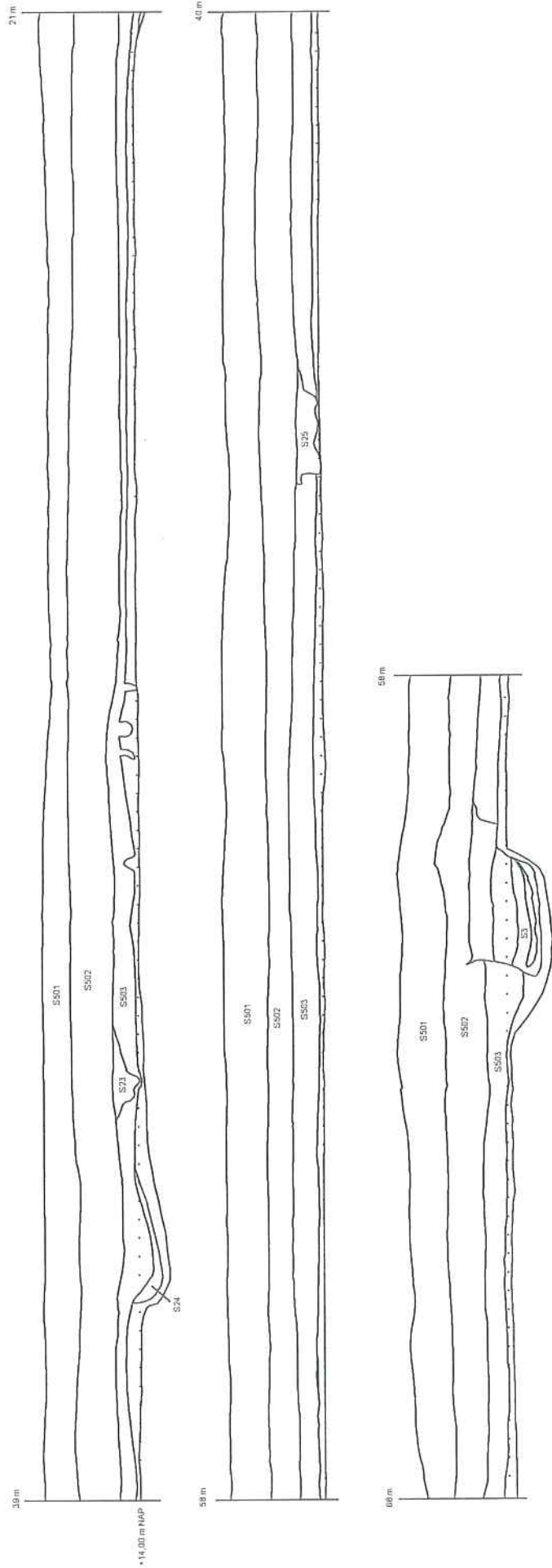

Legenda

- S1 vlak
- S1, S2, S3, S4, S5, S6 kuil
- S7 laag

Projectnummer 173126	Opdrachtgever V.O.F. Erve Holtkamp		Synthuga Archeologie Postbus 4 6997 ZG, HOOGLANDERVEL Tel. 0314-371166 Fax 0314-383591	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld				
onderwerp: vlaktekening	schaal: 1 : 200			
getekend: PH	controle: EK	datum: 23-06-2004	formaat: A4	tekening nr: PH173126_wpl_v01

werkput 2 noordprofiel

Legenda

- S01 bouwvoor
- S02 esdek, donker bruin, humeus siltig zeer fijn zand
- S03 zwart, sterk humeuze inspoeling
- S23 + 24 + 25 greppel

Projectnummer 173126		Opdrachtgever V.O.F. Erve Holtkamp	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld		Synthegra Archeologie Postbus 4 5997 ZG HOOGEKERPEL tel. 0314-381144 fax 0314-382066	
onderwerp: profieltekening		schaal: 1:75	
geleidend: FH	controle: EK	datum: 23-06-2004	formaat: A4
		tekening nr. FH173126_wp2_noord	

S1 vlak

Postbus 4
6597 ZG HOOGEKEPPEL
tel 0314-381144
fax 0314-382095

V.O.F. Erve Holtkamp

Camping terrein
Saasveld

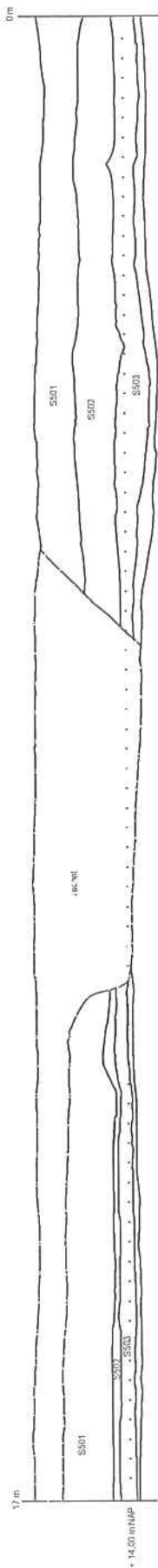
schaal: 1 : 100

formaat:	A4
----------	----

formaat:	A4
----------	----

tekening nr. FH173126_wpt_vii

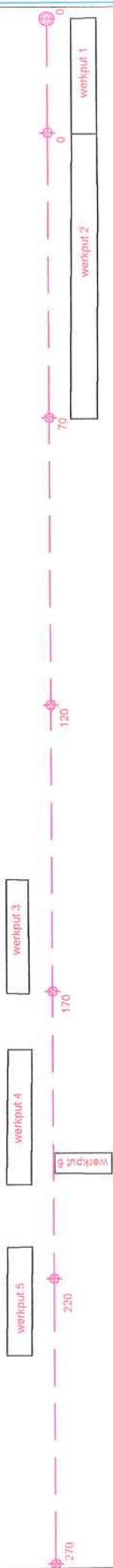
werkput 1 noordprofiel

Legenda

- S501 Esdek
- S502 Oude bewoningslaag - humeus donker bruin, matig fijn zand
- S503 Oude bewoningslaag - zwart, sterke humeuze inspoeling

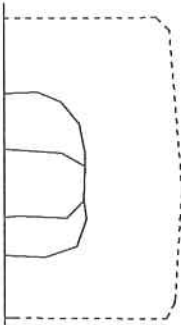
Projectnummer 173126	Opdrachtgever V.O.F. Erve Holtkamp	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld	Syntheja Architectuur Postbus 100 8900 ZG HOOGERHELD Tel. 0314-381144 Fax 0314-382056 	
onderwerp: profieltekening	getekend: FH	controle: EK
	datum: 23-06-2004	formaat: A4
		tekening nr.: FH173126_wpl_nead
		schaal: 1 : 75

Projectnummer 173126		Opdrachtgever V.O.F. Erve Holtkamp	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld		 Syntheja Architecten Postbus 100 6807 ZG HOOGERVEEN tel. 0314-381144 fax 0314-302066	
onderwerp: putten- en meetlijnenkaart		schaal: 1 : 2000	
getekend: FH	controle: EK	datum: 23-06-2004	formaat: A4
		tekening nr: PH173126_p	

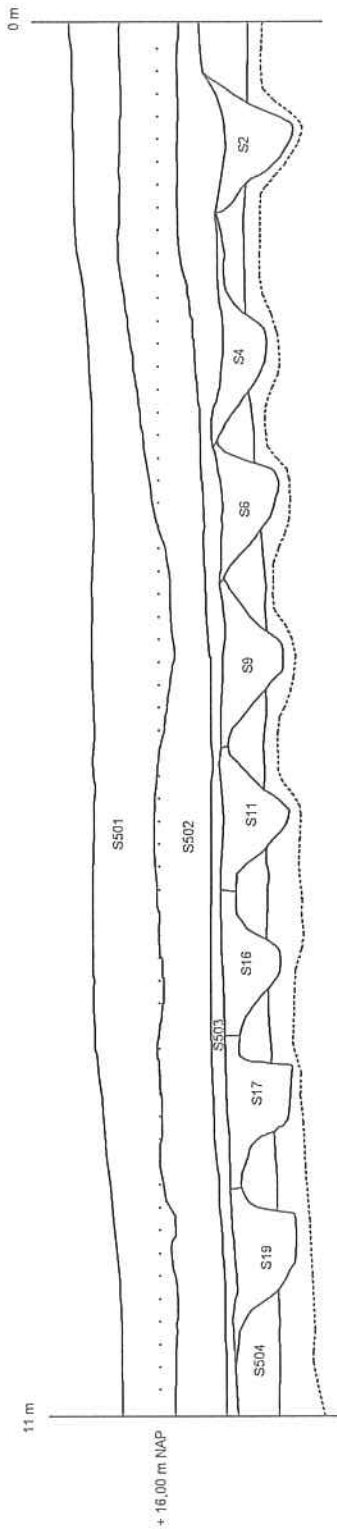
werkput 6 vlak 1 coupes S9

S9

Projectnummer 173126	Opdrachtgever V.O.F. Erve Holkamp	
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld	Syntheem Archeologie Postbus 4 7251 JG DOG-MERPEL tel. 0314-381144 fax. 0314-382030	
onderwerp: coupes tekening geleikend: FH	controle: BK	datum: 23-06-2004
		formaat: A4
	schaal: 1 : 10	tekening nr: FH173126_wps_vt_1

werkput 6 westprofiel

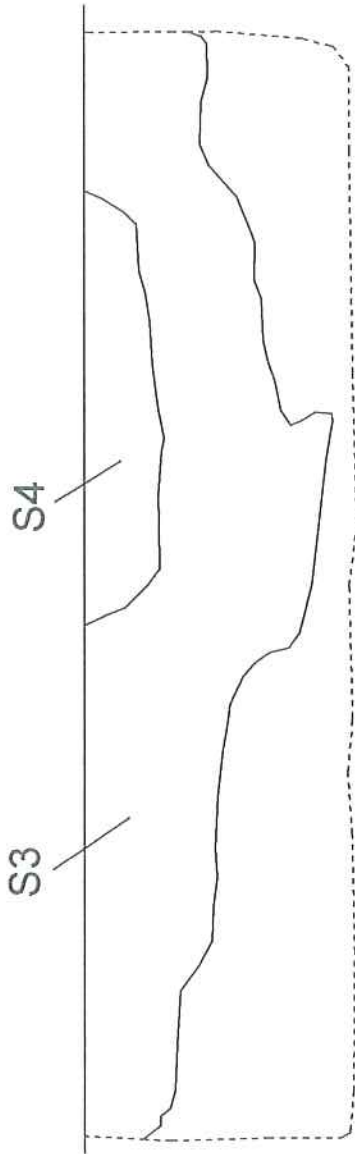

Legenda

- S501 bouwvoor
- S502 esdek, donker bruin, zeer fijn humeus zand
- S503 bruin, lichte uitspeeling, licht ijzerhoudend zand
- S504 grijs, ijzerhoudend matig grof zand

Projectnummer	173126	Opdrachtgever	V.O.F. Erve Holtkamp
Onderzoekslocatie	Camping terrein Saasveld	Synthesa Archaeologie	Presbiter 6937 ZG, HOOGEKERPEL Tel. 0314-391144 Fax 0314-392580
Onderwerp:	profieltekening	schaal:	1 : 150
geleider:	PH	controle:	EK
		datum:	23-06-2004
		formaat:	A4
		tekening nr.:	PH173126_wps_west

werkput 2 vlak 1 coupes S3 + S4

Projectnummer 173126	Opdrachtgever V.O.F. Erve Holtkamp		
Onderzoekslocatie Camping terrein Saasveld		 Synthegra Archeologie Postbus 100 6807 JC HOOGERHELD tel. 0314-381144 fax. 0314-382026	
onderwerp: coupes tekening		getekend: FH	controle: EK
		datum: 23-06-2004	formaat: A4
		schaal: 1 : 20	tekening nr. FH173126_wp2_v1_e

Project : Inventariserend Veldonderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Bijlage 2: overzicht van geologische perioden

geologische perioden					Ouderdom in jr. voor heden
Holoceen				Subatlanticum	Actueel en zeer recent
					100
					2900
				Subboreaal	5000
				Atlanticum	8000
				Boreaal	9000
Pleistoceen	Laat	Weichselien	Laat	Preboreaal	10200
				Jonge Dryas	11000
				Allerød	11800
				Oude Dryas	12000
				Bølling	13000
					29000
			Midden		73000
			Vroeg		120000
	Midden	Saalien			300000
					700000
	Vroeg				

Lijst met gebruikte afkortingen

AAI	Aanvullende Archeologische Inventarisatie
AAO	Aanvullend Archeologisch Onderzoek
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
BP	Before Present
CAA	Centraal Archeologisch Archief
DO	Definitief Onderzoek
GHG	Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand
GLG	Gemiddeld Laagste Grondwaterstand
IKAW	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden
IVO	Inventariserend VeldOnderzoek
KER	Keramiek
MV	MaaiVeld
MXX	Metaal
NAP	Nieuw Amsterdams Peil
RGD	Rijks Geologische Dienst
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
SAI	Standaard Archeologische Inventarisatie
STIBOKA	STIchting BOdem Kartering
SXX	Steen
XXX	Onbekend

Chronostratigrafische indeling van het holoceen	C14 jaren voor heden (BP)	Archeologische tijdsindeling		C14 jaren voor en na Chr.	Mariene transgressie fasen	Mariene transgressiefasen onderscheiden in noord Nederland	Pollenzones van de RGD
Subatlanticum	500	Nieuwe Tijd		1500 n Chr	Duinkerke III	D III b	V c
		Late Middeleeuwen					
		Hoge Middeleeuwen					
	1000	Vroege Middel- eeuwen	Ottaanse tijd	1000 n Chr		D III a	
			Karolingische tijd				
			Merovingische tijd				
	1500	Laat Romeinse tijd		500 n Chr	Duinkerke II	D II	V b
		Vroeg Romeinse tijd		0			
	2000	Late IJzertijd					
	2500	Midden IJzertijd			Duinkerke I	D I b	V a
		Vroege IJzertijd		500 v Chr			
		Late Bronstijd		1000 v Chr		D I a	
Subboreaal	3000	Midden Bronstijd		1500 v Chr	Duinkerke 0	D 0	IV b
	3500	Vroege Bronstijd					
	4000	Laat Neolithicum		2000 v Chr	Calais IV	C IV b C IV a	IV a
Atlanticum	5000	Midden Neolithicum		3000 v Chr	Calais III	C III	III
	6000	Vroeg Neolithicum		4000 v Chr	Calais II	C II	
	7000	Mesolithicum en ouder		5000 v Chr			
Boreaal	8000			6000 v Chr	Calais I	C I	
	9000			7000 v Chr			II
Preboraal				8000 v Chr			I

Nieuwe Tijd	XI
Late Middeleeuwen	X
Vroege Middeleeuwen	IX
	VIII
Romeinse Tijd	VII
	VI
IJzertijd	V
Bronstijd	IV
Nieuwe Steentijd	III
Midden Steentijd	II
Oude Steentijd	I

Project : Inventariserend VeldOnderzoek Erve Holtkamp te Saasveld
Kenmerk : HKR/ALG/SAZ173126

Bijlage 3: waarderingscriteria

Waardering van Erve Holtkamp te Saasveld

Waarden	Criteria	Parameters
<i>Beleving</i> 1	Schoonheid	- n.v.t. - n.v.t. - gelegen aan rand van enk
	Herinneringswaarde	- n.v.t. - n.v.t.
<i>Fysieke kwaliteit</i> 2	Gaafheid	- ja, een gering aantal - matig tot redelijk - laag - ja - deels - mobilia aangetroffen aan de onderzijde van het esdek in de zgn mollenlaag - gering - nee - ja
	Conservering	- redelijk - uitgezonderd onverbrand organisch materiaal goed.
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i> 2	Zeldzaamheid	- laag - middel
	Informatiewaarde	- matig - laag - past binnen onderzoeksprogramma naar essen van de ROB
	Ensemblewaarde	- n.v.t. - n.v.t. - middel - geen
	Representativiteit	- middel - n.v.t. - middel

Waarden	Criteria	Parameters
<i>Beleving</i>	Schoonheid	- n.v.t. - n.v.t. - gelegen aan rand van enk
	Herinneringswaarde	- n.v.t. - n.v.t.
<i>Fysieke kwaliteit</i>	Gaafheid	- ja, een gering aantal - matig tot redelijk - laag - ja - deels - mobilia aangetroffen aan de onderzijde van het esdek in de zgn mollenlaag - gering - nee - ja
	Conservering	- redelijk - uitgezonderd onverbrand organisch materiaal goed.
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	Zeldzaamheid	- laag - middel
	Informatiewaarde	- matig - laag - past binnen onderzoeksprogramma naar essen van de ROB
	Ensemblewaarde	- n.v.t. - n.v.t. - middel - geen
	Representativiteit	- middel - n.v.t. - middel

Waarden	Criteria	Parameters
<i>Beleving</i>	Schoonheid	- Zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement - Vorm en structuur - Relatie met omgeving
	Herinneringswaarde	- Verbondenheid met feitelijke historische gebeurtenis - Associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>	Gaafheid	- Aanwezigheid sporen - Gaafheid sporen - Ruimtelijke gaafheid - Stratigrafie intact - Mobilia in situ - Ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling - Ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen - Aanwezigheid antropogeen biochemisch residu - Stabiliteit van de natuurlijke omgeving
	Conservering	- Conservering artefacten (metaal/overig) - Conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	Zeldzaamheid	- Het aantal vergelijkbare monumenten (complextypen) van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld - Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart
	Informatiewaarde	- Opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel) - Recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio - Recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode - Passend binnen vastgesteld

		onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
	Ensemblewaarde	- Synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio) - Diachrone context (voorkomen van monumenten uit opeenvolgende perioden binnen de micro-regio) - Landschappelijke context (fysisch- en historischgeografische gaafheid van het contemporaine landschap) - Aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
	Representativiteit	- Kenmerkendheid voor een bepaald gebied en/of periode - Het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd - Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart